

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Budapesti hivatalban átvéve:
Egy évre 16 h.
Negyedévre 4 h.
Helyben házhoz hordva:
Egy évre 20 h.
Negyedévre 5 h.
Külföldre postán szállítva:
Egy évre 24 h.
Negyedévre 6 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 74. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 március 31.

Megtörtént a döntés a világháboruban

Budapest, március 30. (Saját tud.) Gróf Tisza István miniszterelnök ma fogadta a boszniai küldöttséget, amikor is szenzációs kijelentést tett. A miniszterelnököt Sarkotics tábornok üdvözölte. Az üdvözlésre Tisza válaszában a következőket mondta:

— A világtörténelem fordulópontján állunk. Ebben a fontos időben szükséges, hogy örök időkre testvérként nyujtsunk kezét egymásnak. Ma már elmondhatjuk, hogy a háboruban megtörtént a döntés és Bosznia, valamint a monarchia sorsa szilárd alapon nyugszik. Azon reményének ad kifejezést, hogy a magyar-bosnyák testvériség még jobban meg fog szilárdulni.

Az orosz diplomácia taktikája.

Brassó, márc. 30. A Moldova legutóbbi számában olvassuk az alábbi érdekes cikket:

A diplomácia taktika az oroszokat még hiresebbé teszi, mert ha a katonai taktika sem támadással, sem defenzívával, hanem csak visszavonulással tűnik fel, úgy a diplomácia taktikája az, mely hitetlenül vakmerő és semmitől sem riad vissza. Annyira megy, hogy bármit szivesebben cselekszik, mintsem, egy lépéssel is hátrálna.

Miután az orosz diplomácia minden kísérlete, hogy minket megnyerjen, meghiusult, meg akarjuk mutatni, mi kelthette a moszkvai híres diplomatákban ama gondolatot, hogy akarattuk ellenére táborukba csaljanak bennünket.

Bizonyos idő óta az orosz sajtó erős harcot indított a bolgárok ellen. Szóba kerültek: összeesküvések, titkos társaságok, román állampolgárok törvénytelen letartóztatása.

Take Jonescu ur sajtójában bizonyos idő óta, minden átmenet nélkül az az állítás foglaltatik, hogy a borzasztó európai mészárlásnak nem a németek az okozói, nem II. Vilmos és nem Ferenc József a gyilkosok, templomok szétrombolói, nem ők okozták a háborút, hogy a népeket, szabadságukat letiporják és a reakció diadalmát az európai demokráciával szemben elősegítsék. Nem! A háborút — mint Take Jonescu a Balkán lángesze hangosan kiáltja — egyes egyedül a magyarok okozták. A magyarok idézték elő, hogy a törökök, bulgárok és magyarokból álló mongol liga Románia fölött diadalt üljön. E téma körül az akcionista sajtó száz meg száz ártatlan tollhegyet koptat el a szerkesztőségek asztalainál. Miután mind az általa vagy ügynökei által kitalált hazugságból újabb és újabb érveket merítenek ügyünk érdekében, végül ama következtetésre jutunk, hogy sorunk nem a Kárpátokon túl, hanem a Dunán túl fekszik, mert ott fognak minket a mongolok megtámadni.

Ha még figyelembe vesszük Filipeacu Nicu petrogradi utját és Miklós nagyherceg Erzerum elleni örült támadását, Konstantinápoly elleni kétéves előretörését, úgy szabályszerűen levonhatjuk ama végső következtetést, hogy az oroszok velünk szemben új taktikához fordultak, a mongol veszedelemmel való fenyegetés taktikájához.

Mi „dunai parasztok” azonban látjuk a természeti tüneményt és kacagunk rajta, mert helyes színben látjuk e természeti tüneményt. Mi csak nevetjük a fogadatlan prókátorok üres fecsegéseit.

Ostromállapot Irországban.

Budapest, március 30. (Saját tud.) Az angol belügyminiszter indítványt tett a kormánynál, hogy Irországban rendeljék el az ostromállapotot.

Szünetel az angol-francia posta.

Budapest, március 30. (Saját tudósítónktól.) A buvárhajóharc miatt az angol-francia postaforgalom szünetel.

Franciaország az éhínség előtt.

Genf, március 30. A Le Cuivreban megjelent vezércikk amaz aggodalmának ad kifejezést, hogy Franciaországban beállhat az éhínség a buvárhajóharc következtében. Ugy látszik, — írja a lap — hogy Németország ellenblokáddal válszolt.

Elsülyesztett hajók.

London, március 30. Hivatalos angol jelentések szerint legutóbb a Monte Rose, a Killiibe, Savina és Ottomár angol, valamint a Huifeland holland hajót a németek elsülyesztették.

Csak azoknak a cigarettázóknak,

kik egészségükre való tekintetből szívesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet:

MODIANO-clubspecialité szivarkahüvelyek

Orvosi tanácsra a hüvelyeken nincsen sem bronz, sem szinnyomás,
de minden hüvelyben benne van viznyomással a gyáros aláírása: *J. D. Modiano*

Főraktár: Heller és Seidmann uraknál Nagyváradon.

Elkeseredett harcok Görznel

Olasz hadszíntér. Budapest, március 30. (Hivatalos.) A görzi szakaszon újra éjjel nappal folyik a harc. A hídfőnél mindkét részről nagy erők léptek hadba. Csapataink itt 350 olaszt, küztük 8 tisztet fogtak el. A Doberdó fensík szakaszon a tüzérségi tűz rendkívül élénk. A Felztlől keletre fekvő magaslatokon néhány árok birtokáért hevesen folyik a harc.

Egy tengeri repülőrajunk a Stotba torkolatánál lévő ütegekre bőségesen dobott bombákat. A Fella és Brokszen szakaszokon a Dolomit harcvonalon és Rivánál tüzérségi harcok folynak.

Orosz hadszíntér. Budapest, március 30. (Hivatalos.) Helyenkint előőrsi harcok.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, március 30. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Höfer.

Valona és Szaloniki bombázása.

Budapest, márc. 30. (Saját tud.) Flottaparancsnokságunk jelentése szerint e hó 29-én délelőtt repülőrajunk Konywies sorhajóhadnagy vezetésével eredményesen bombázták Valonát és Foudre francia anyahajót. Repülőink több találatot figyeltek meg. Az ellenség heves tüzelése dacára minden repülőnk visszatért.

Szofia, március 30. A vezérkari jelentés szerint e hó 27-én 15 német repülőből álló raj megjelent Szaloniki felett és a kikötőt, a város közelében lévő angol és francia tábor, a város középületeit és több rakományt eredményesen bombázta. Összesen 800 bombát dobtak le a repülőkre. A gépekről nagy robbanásokat észleltek. Az ellenséges repülő támadást kíséreltek meg a német repülő raj ellen, azonban eredménytelenül. Az ellenséges repülőkre közül négyet leszállásra kényszerítették a mieink.

A németek harca.

Berlin, március 30. A nagyhírhadszámítás jelent:

Nyugati hadszíntér.

Lihons vidékén egy kis német osztag a francia állásokba történt rövid előretörés eredményeképpen egy századost és 57 embert foglyul ejtve tért vissza.

A Maastól nyugatra a franciák erős tüzeléssel előkészített ismételt támadással vissza akarták foglalni Avocortól észak keletre az ároki állásokat. Visszavertük őket. Az erdő délkeleti szögletében elkeseredett éjjel is folytatott közel harcokra került a sor, míg végre az ellenség ma reggel itt is kénytelen volt hátrálni.

A Maas két oldalán a tüzérségi harc tovább folyik. Immelman hadnagy Batontól nyugatra légi harcban immár a 12 ik ellenséges repülőgépet tette harc képtelenné.

Egy angol kétfedelűt, melynek utasait elfogtuk. Az ellenség bombákat dobott Metzre. A bombák egy katonát megöltek, néhányat megsebesítettek.

Tüzérségi harcok az orosz fronton.

Keleti hadszíntér.

Az oroszok tegnap a Narod tótól délre a támadásokkal felhagytak. Tüzérségük itt épp úgy, mint Jakobstádtól nyugatra és Witsi-

től északra még élénk tevékenységet fejtett ki. Postavinál nyugalom állott be.

Balkán hadszíntér.

Szemmi újság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az angol repülőkre vesztesége.

London, március 30. Az angol alsóházban Billing képviselő felszólalt az angol repülőkre nagy veszteségei miatt. A felszólalás szerint az angol repülőkre 150 embert vesztettek halottakban, 160-at sebesültekben és 105-öt eltűntekben. E veszteség okául az angol repülőgépeket hozza fel. A hadügyi államtitkár a panasz megvizsgálására bizottságot kér kiküldeni.

A romániai idegenek sorozása.

Bukarest, március 30. Ismeretes, hogy a román hadügyi kormány elrendelte a Romániában élő idegen alattvalók sorozását a 46. év korhatáráig. Az erre vonatkozólag kiadott rendelet pótlásául most a hadügyminiszter újabb rendeletet adott ki, amely szerint csak azok az idegen alattvalók kötelesek a sorozóbizottságok előtt megjelenni, akik a saját hazájukban meg nem egedett módon kivonták magukat a katonai szolgálat teljesítése alól és akik ennek folytán nem állanak az illető ország romániai diplomáciai képviselőinek védelme alatt. Azok az idegen honosok, akiket követségük, vagy konzulátusuk katonai igazolással ellát, vagy akikre nézve igazolja, hogy állításkötelezettségüknek eleget tettek, vagy pedig erre

még nem voltak kötelesek, nem tartoznak magukat a román bizottságok előtt soroztatni.

Kiürítették a Verdun mögötti területet.

A Tribune de Genève jelenti: Verdun mögött ötven kilométer körzetben az összes községeket polgárilag kiürítették.

A baseli lapok je-entik, hogy a verduni csatában francia részről óriásiak lehetnek a veszteségek. Ma már a lyoni departement is annyira zsufolyva van sebesültekkel, hogy a legutóbbi napokban a sebesülteket már Grenoblebe és Marseillebe irányítják. A párisi Midi a cenzura által megcsontított cikkben megbízható adatokat közöl a franciák veszteségeiről Verdun védelmének. E szerint a franciák sebesültekben 35 000, eltűntekben 18 000 embert vesztek. A halottak számát a cenzura törölte. Azonban tekintettel a harcok hevességére és számos közeli harcokra, feltehető, hogy a halottak száma a sebesültek 30 százaléka lehetett. A franciák vesztesége tehát 64.000 ember lehetett.

A sertéshus és zsirozó ára a megyében.

Az alispán rendelete.

Biharvármegye területén ép úgy, mint Nagyváradon Fráter Barnabás alispán még a múlt évben megállapította a sertéshus és a zsirozó maximális árát. Az árakat a megyében mindenütt be is tartották, ami azt jelenti, hogy a hentesek zöme meg volt elégedve az alispáni intézkedéssel. Egy két járási székhely hentesei legutóbb ugyan felszólaltak az árak ellen és kérték az alispánt, hogy az árakat valamivel emelje fel, mert ma már lehetetlenség a maximális árért adni a húst és zsirozót.

Fráter Barnabás alispán meghallgatván az illetékes egyének szakvéleményét, tegnap a vármegye területére nézve új árakat állapított meg.

Az új maximális árakról rendeletileg tudatta az alispán a főszolgabírákat. Az alispán rendelete a következő:

ad. 2072—916. Biharvármegye alispánjától Minden Főszolgabíró urnak!

Tekintettel az élő sertés árának rohamos emelkedésére a vármegye területére további intézkedésig a következő árakat állapítom meg:

Sertéshus nyomtaték nélkül	4 90 K
" nyomtatékkal	4 50 K
" füstölt	5 60 K
Kolbász füstölt	5 60 K
Szalonna olvasztani való	5 60 K
" füstölt, pörkölt paprikás	6 30 K
Háj	5 80 K
Zsir	6 20 K
Tepertő	4 30 K

Ezen árak kicsinybeni kimérésre vannak megállapítva, nagybeni árusításra az árakat 10 százalékkal olcsóbbra állapítom meg.

Nagyvárad, 1916. március 28.

Fráter Barnabás,
alispán.

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardij mellett eszközli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harcotéren elesett hősök exhumálási és hazaszállítási vállalata: Budapest VIII. Rákóczi ut 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad Csillag gyógyszer-tár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.

Mikorra lehet bevétel a házbérfillérekből? Talán 1917-re.

Házbérfillér vagy a hadseregszállítók megadóztatása.

Április elsőjén lejár a város költségvetésére megadott indemnitás, tehát költségvetést kell produkálni a tanácsnak a közgyűlés számára. Erre tekintettel

Juricskay Barnabás adó és pénzügyi tanácsos a tanács tegnapi ülésén előterjesztést tett. Ismeretes, hogy a tanács a lakbérfillérek behozatalát elhatározta, s megbizta a pénzügyi tanácsost és a főszámvevőt, hogy ez alapon az adóhivatallal készítsék el a statisztikai adatokat, amelyekről Lukács Ödön főjegyző úgy nyilatkozott, hogy egy pár napot vesz igénybe ezek elkészítése. A pénzügyi tanácsos a statisztikai adatok készítéséhez azonnal hozzáfogott. Minden ügyosztályból 2-2 legjobb munkaerőt rendelt be s a munkálatokat megkezdte. Mintegy 9000 házbérívről van szó, amelyből 13 rubrikás ivekbe vezetik át az adókötelezetteket, akiknek száma körülbelül 35.000. Ez nagy munka s ha csak évi 3-4000 változást veszünk fel, a munkáerők díjazása az új adóból 50-60.000 koronát fog elnyelni.

De nem erről van szó, hanem arról, hogy e munkálat nagy terjedelmét felismerte a pénzügyi tanácsos, s bejelentette a tanácsnak, hogy bár a munkálatokat megkezdte a legnagyobb erőfeszítéssel sem képes 30 napnál előbb ezt befajeszni.

Nincs több embere, maga az adóhivatal sem rendelkezik elegendő munkaerővel, s már most hátralékba kerülnek az adóhivatal ügyei. Ha most, mikor az adóhivatal 40 százalékkal redukált személyzettel dolgozik, alig képes eleget tenni a köve telményeknek, milyen aktatorlódás lesz az év végére? A városi pénztár is meg fogja érezni és súlyosan fogja a pénztár fizetőképességét érinteni, aminek előre nem látható következményei lehetnek.

A tanács abban a hitben van, hogy a jövő héten már a pénzügyi bizottság elé kerülhet a tervezet s a költségvetésbe beillesztheti a házbérfilléreket. Ápril vége előtt aligha készülhet el ez a munkálat, a többi munkálat (szabályrendelet stb. csak június vagy júliusra, s ezzel az összes dolgok kitolódnak. A miniszterium jóváhagyására lehet 2 hónapot számítani s így a jóváhagyás október-novemberre tehető. A kivétési munkálat 25-35.000 tétel „felfektetése”, beírása 3-4 hónap s így a behajtás 1917. február-márciusra várható.

Kétségtelen, hogy 1916. évi költségvetésben nem prelinálható. Kéri tehát a pénzügyi tanácsos ezen adó technikai dolgok mérlegelését.

Ebből látható, hogy az idej milliós hiány fedezésére nem hoz az idén pénzt a városi pénztárba a házbérfillérről készülő szabályrendelet. E szabályrendelet különben Pozsony mintájára készülne s ez a szabályrendelet annyira nem kötelező és hiányos, hogy azt alapul venni nem lehet.

Adófilozófia az, hogy minél nagyobb tömegeket vonjunk be az adóztatásokba. Erre pedig a **hadseregszállítók megadóztatása a legalkalmasabb.** Nem jó a cím? Meg kell változtatni s jogcímet keresni. De ez sem szükséges.

Az ellenérv az, hogy ezek a hadseregszállítók III. osztályu kereseti adót fizetnek, tehát új adóval nem róhatók meg. Tüvedés.

Itt nem fizetnek ezek semmi adót Nagyváradon. Fizessenek ezek az urak adót. Ha elvették a nagyvárad iparnak és kereskedelemnek jogos keresetét, szállításaik árnyában járuljanak legalább a közterhek viseléséhez. Ha előnyben részesültek iparosaink s kereskedőink felett s itt kerestek pénzt, ezt adófizetéssel egyenlítsék ki. **Négyötöd része** ugyanis a hadseregszállításoknak nem nagyvárad.

A végrehajtás könnyű, a behajtás sem nehéz. Az idegen helyen levőkön esekély, 1 százalékos jutalékért akármely hatóság behajtja a hadseregszállítási illetéket.

Az a kérdés, van-e ehhez jogunk? A törvény világosan mondja, hogy minden olyan jövedelmet megadóztathatnak a városok, amelyet az állam nem vesz adó alá. A hadseregszállítási jövedelem nincs még állami adózás alatt. Egy ellenvetés: mi nem szolgáltatunk semmit azért, hogy e jövedelmeket megadóztadjuk. Nem e? Ellátjuk a hadsegélyezést, az árvákat, a rokkantakat. S nincs-e jogunk ahhoz, ha semmi se sikerül az államhoz fordulni, adjon segítséget állami feladatok végzéséért? Nem jobb e ezt adó alakjában kérni olyanokra, akik a háborus konjunkturák felhasználásával nagy nyereségekre tettek szert?

Még egy szempont. A város deficitjét el kell tüntetni, valakit tehát meg kell adóztatni. Ez bizonyos. Két javaslat áll előttünk: az egyik mindenkit sújtani akar az új teherrel, a másik pedig csak a hadseregszállítókat. Az utóbbinak egészen helyes az okokodása. Azt mondja: a deficit jórészt a háboru következménye. A háboru egyébként is sújtja a lakosság túlnyomó többségét, tehát újabb háborus terhet rakni az osszlakosság vállaira: nem igazságos, de nem is észszerű. A hadseregszállítók a háborunak csak hasznát látják, hátrányait nem érzik. A katonai szolgálat alól felmentve, fokozott mértékben használhatják ki az üzleti alkalmakat. Nem animozitásból írjuk ezeket, hiszen tisztességes szállítókra a hadseregnek szüksége van, de az tény, hogy míg a háboru a polgárság egy részét halálba, kórházba vagy legalább anyagi gondokba juttatta, addig a hadseregszállítók jó egészségben és biztonságban vagyonosodhatnak. Aki tisztességesen, becsületesen szállít, annál nincs szó a polgári haszon ellen, de ebből a haszomból **kötelessége** annyit áldoznia a köz javára, hogy a háboru által súított polgártársai ne jussanak még nagyobb nyomorba. Tessék választani, melyik fél megadóztatása igazságos.

Válaszaton vagyunk s az idő drága. Videant consum!

Indemnitást kér a kormány.

Budapest, március 30. (Saját tud.) A kormány a júniusban összeülő képviselőháztól indemnitást fog kérni s ezért a nyári ülésszak csak nagyon rövid ideig fog tartani.

A Dnyeszter hős védője.

Bécs, március 30. (Saját tudósítónktól.) Planecz Gyula ezredesnek a Dnyeszter front hős védőjének a király a Lipót rend lovagkeresztjét adományozta.

**Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!!!
Hadsegélyző Hivatal főpénztára,
Képviselőház.**

A Preisz-ügy a Jogtudományi Közlönyben.

A Preisz ügy egyike volt az újabb idők legszenzációsabb bűneseteinek. A fővárosi lapok legnagyobbjai küldték le saját tudósítóikat a tárgyalásra s Nagyvárad társadalmának ez volt az állandó beszéd tárgya napokon át. A tárgyaló terem valóságos ostromnak volt kitéve. Az odatódulók egy részét elhozta a részvét, de egy más részét elhozta a szenzáció, ez a társaságnak az a része volt, amely előtt látványosságzámba megy minden emberi szenvedés.

Konstatáltuk már a tárgyalásokról hozott tudósításainkban is, hogy a társadalom ezen nagy érdeklődését egy hatalmas akarat szabályozza, a páratlan energiájú elnök aki elkövetett mindent, hogy ne engedje látványossággá lesülyedni a tárgyalás komor méltóságát. A Pesti Hirlap tudósítója meg is róta ezért az elnököt egy perverz izlésű cikkben, követelve ugyanazon jogokat a tárgyaláson jelenlevők részére, amik a színház látogatóit megilletik.

Dr Balás Elemér elnök volt az, aki energikus kézzel korlátozott mindent, ami szinpadi hatást idézhetett volna elő. Nem engedett scénákat előidézni a vádlottnak sem, holott ez a vádlott védelmi eszközei közé tartozik s a vádlott női gyöngesége, mely az izgalmas tárgyalás végén megtörtött, — alkalmas lett volna scénák előidézésére, ha az elnök ennek lehetőségét is ki nem zárja.

Annál megdöbbentőbb és felháborítóbb most a Jogtudományi Közlöny álláspontja, mely most megjelent cikkében egyenesen az elnököt vádolja azzal, hogy szinpadiaszerűen rendezte a tárgyalást s megokolja ezt a csodálatos állásfoglalását azzal, hogy az elnök a tárgyalás végén intette a közönséget, hogy ne tüntessen, ne éljenezzen, hanem viselkedjék nyugodtan, mint eddig. Közben egy oldalcsipést a sajtó is kap. Persze, nem Szász Zoltán.

A mi a sajtó elleni kirohanást illeti, arra egészen kedélyesen fűtyölünk. A sajtó szerencsére nem a J. K. szabadkőműves szerkesztője: dr Vámbéry Rusztem dirigálja.

De az elnök helyes, okos és tapintatos intézkedésének, sületlen és durva kritizálásánál meg kell kérdeznünk, félreértés van-e itt vagy félremagyarázás?

Vajjon nem a most szabadkőműves szellemben vezetett, egyszer komoly és értékes lapnak tartott J. K. nyilatkozik-e ebben a cikkben? Ugy tudjuk u. i., hogy a Jogtudományi Közlöny mai szerkesztője szabadkőműves, s a nagyváradai törvényszék elnöke pedig nem az. Nem ismeretlenek az ilyen forrásból fakadó kiruccanások a páholyok részéről.

A Jogtudományi Közlönynek ez az állásfoglalása is meg kell, hogy győzzön mindenkit arról, ami már rég tudott dolog jogász körökben, hogy a Jogtudományi Közlöny szerkesztése nem jó kezében van s ki kell venni olyan emberek kezéből, akik saját elfogultságuk szerint osztályozzák az embereket és dolgokat.

üzem vezetésére, aki a házilag toldáson-foldáson kívül valamely tapasztalatokkal rendelkezik a folyóvizek szabályozhatóságáról s felismeri a jeleket, amelyek a közelgő veszedelemnek első hírnökei.

A vízműtelepeken baj van, ez bizonyos. Nem az a fontos, hogy az első telep vezetője a villamos üzemű kutra haragszik-e, mert az villamos árammal s nem szénnel dolgozik, már pedig akkor nincs szénjutalék, amely erkölestelen intézmény; sem az nem fontos, hogy a második telep gépésze nem szívesen jár át az első telepre a villamos kut vezetéséhez, mert az első telep vezetője ehhez nem ért, de még az se fontos, ki lövi le a telepen található nyulakat és szalonkákat s ki eszi meg a gyümölcsöt, hanem egy magasabb áttekintésű, előrelátó és tervező szakemberre van most szükség, aki megmenti a folytonos és csak növekvő bajoktól a víz műveket.

Szálljon ki egy bizottság s nézze meg mindkét telepet áradás idején és most, utána Ha helyesnek találja, ami ott van, akkor ne csodálkozzék rajta senki, ha a vízműünkbe beépített milliókért nemsokára a régi, betemetett kutakat fogjuk felbontani vagy újabb milliókkal tetőzzük be azt, amit kevesebb költséggel több előrelátás mellett fenntarthatunk volna nagyobb bajok nélkül is.

Súlyos baleset a mézgedi ipartelepen.

Weisz Antal budapesti gépész már két hét óta dolgozik a mézgedi ipartelepen. Ez alatt az idő alatt a gépész és a cég között nem jött létre megállapodás a fizetésre vonatkozólag, mire a gépész elhagyta állását.

Szerdán reggel a telep iparvasútján indult el Weisz a vasúti állomás felé. Ut közben az iparvasút kocsija szédületes sebességgel száguldott lefelé. Weisz, aki ismerte a kocsi szerkezetét, figyelmeztette a kocsis vezetőjét, hogy ne engedje oly gyorsan a kocsit, mert bármely pillanatban kikaplik. A kocsis vezető azonban nem vette figyelembe Weisz szavait, sőt azt negligálva válaszolt:

— Meglátszik, hogy nem volt katoná.

Eközben a kocsi oly sebessen száguldott, hogy egyes helyeken az első kerekek nem is érték a síneket. Amit Weisz előre látott, az be is következett. A rozoga kocsi kikaplott s Weisz eszméletét veszítve zuhant ki a földre. A zuhanás következtében Weisznek egy oldalbordája eltört, a bal karja szintén, fején pedig súlyos zúzódásokat szenvedett.

A súlyosan sérült gépészt beállították a belényesi kórházba. Mivel pedig gondatlanság látszata forog fenn, a vizsgálatot a hatóság megindította.

* Gyurjad Gyurka. Piszkald ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez új dalszövegek Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramfonok, hurkúlönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakkereskedésévé.

Akit a cigányasszony „megrontott”.

Érdekes patológikus eset a belényesi hegyek közt.

Nem páratlanul álló, de a körülményeket figyelembe véve a maga nemében igen érdekes eset történt Belényesszelesten.

Mihók Vaszalóné lakásában ezeltől két héttel megjelent egy cigányasszony. Mihók né a cigánytól szabadulni akarván mindenáron, valósággal kizavarta. A cigány azonban nem akart menni s mindenáron jósolni akart és el akarta látni mindenféle jó füvel és gyökérrel az asszonyt. Természetesen megfelelő honorárium ellenében. Mihók né azonban nem csábította a jövő látása, még kevésbé a sok mindenféle fű.

Mikor már látta, hogy a cigányasszony nem akar távozni, egyszerűen kifordult a konyhából. A cigányasszony egyedül maradt Mihók né 10 éves kis fiával. Pár percig maradhatott a cigány a gyermekkel, mert rövidesen nyílt az ajtó és eltávozott. Mihók né örömmel ment vissza a konyhába. Leírhatatlan volt azonban rémülete, mikor a konyhában egy lócán megmerevült testtel találta a fiát.

A gyermek tudott beszélni, nézni, de sem a kezét sem a lábát nem tudta mozgósítani. Ugy feküdt ott, mint egy darab fa. Mihók né pár perc alatt beszaladta a kis falut és összehívta a lakosságot. Az emberek és vén asszonyok siettek megnézni a „megrontott gyermeket.” A vén asszonyok nyomban hozzá is fogtak a ráolvasáshoz, azonban a gyermek csak nem mozdult.

— Hiába minden! Elő kell keríteni a cigányasszonyt és annak a hajából kell levágni egy kis eszót, de úgy, hogy észre ne vegye. A hajcsomót el kell ásní a küszöb alá és azon kell háromszor keresztülvinni a fiút.

A cigányasszony azonban nem volt sehol. Erre az asszony tegnap bevitte a gyermeket a belényesi kórházba. Szekéren fekvő vitték a mozdulatlan gyermeket a kórházba, ahol szabályszerűen felvették és elhelyezték egy beteg szobában. A kórház vezető orvosa dr Nyes Kornél a felvételnél nem volt a kórházban s akkor nem is tudta a gyermeket megvizsgálni. Az anya nyomban haza is ment s a kórházra bízta a megrontott gyermek helyrehozatalát.

Dr Nyes Kornél mikor a kórházba érkezett, nyomban a különös beteghez sietett. Megvizsgálta. Fél órát töltött a gyermeknél, azonban semmiféle kórt sem tudott megállapítani. Végül is megfogta a gyermek kezét s szigorúan ráparancsolt.

— Kej fel!

A gyermek leszállt az ágyról.

— Menj az ajtóig!

A gyermek elment az ajtóig.

— Mozdasd a kezéd!

A megrontott oláh fiúcska mindkét kezét megmozdította.

— El tudnál menni haza gyalog?

— El!

— No akkor azonnal indulj haza, de gyalog menj! Meg vagy gyógyulva! Érted, most már nincs semmi bajod! Érted?

— Érttem!

— No akkor indulj azonnal!

A gyermek elindult s még aznap este minden baj nélkül hazaérkezett. A falu lakossága nem győzött csodálkozni.

— Hiába, Nyes erősebb a cigányasszony ördögénél, — mondták a vénasszonyok.

Dr Nyes Kornél kijelentette, hogy a belényesszelestei oláh fiúcska esete egyáltalán nem meglepő. A gyermek egy gyöngye lelkeletű teremtés. Betegségének neve: hisztéria. Hogy ez az előkező betegség éppen a belényesszelestei oláh fiúcskát választotta ki, az mindenestre szokatlan, de nem egyedülálló.

A nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmi Bank közgyűlése.

A nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmi Bank tegnap délután tartotta meg a rendes közgyűlést. A közgyűlésen megjelent részvényesek helyeslőleg vették tudomásul az igazgatóság jelentését, amellyel az intézet mérlegét a közgyűlés elé terjesztette. A most említett jelentés és a zárszámadások adatai tesznek tanúságot arról, hogy az intézet vezetősége a rendkívüli körülményeket helyesen ismerve fel, míg egyrésztől leszámítolási üzlet mellett áruüzleti finanszírozásokat folyósított, másrésztől az elért 45596 K 32 fillér tiszta nyereséget az intézet szilárdítására javasolta felhasználni. A részvényesek megelégedésük kifejezéséül Kaiser Márton és dr Kaufmann Gyula indítványára az intézet vezetőségének köszönetüket fejezték ki.

A közgyűlésen dr Tóth Ferenc elnököt, aki a jegyzőkönyv vezetésére dr Fried János intézeti ügyészt, annak hitelesítésére Feldmann Mór és Molnár Lajos részvényeseket kérte fel. Ezután az elnök megállapította, hogy a közgyűlésen 40 részvényes jelent meg 1345 részvény képviselőben 993 szavazatra jogosítva s miután a közgyűlés szabályszerűen hivatott egybe, az alapszabályok szerint határozatképes. Az elnök ezután elrendelte a tárgysorozatra kitűzött ügyek tárgyalását.

Friedlaender Ernő vezérigazgató előterjesztette az igazgatóság következő jelentését:

Tisztelt Közgyűlés! Elmúlt üzleti évünkben a közismert viszonyok nem engedték meg, hogy addig folytatott üzletágainkban újabb kihelyezéseket folyósítsunk, s ezért minden igyekezetünket arra fordítottuk, hogy kihelyezéseink mobilitását a legnagyobb mértékre emeljük.

A lefolyt üzleti év utolsó negyedében intézetünk üzletfeleinek zömét képező kiskereskedők érdekében is az intézet minden kockázata nélkül áruüzleti finanszírozásokat eszközöltünk, aminek eddigi eredménye és fejlődése a jövőben a legszebb reményekre jogosít.

A közönségnek intézetünk iránt eddig tanúsított bizalma a lefolyt évben is változatlanul fennállott, amit bizonyít azon tény, hogy az 1914. évi zárszámadásunkban K 1053021.44 f-ben kimutatott betétállományunk, dacára annak, hogy az elmúlt év folyamán aláírásra becsátott második és harmadik hadikölcsönből üzletfeleink a kölcsön sikere érdekében kifejtett hazafias fáradozásunk eredményeképpen 367600 — korona névértékű kölcsönkötvényt jegyeztek, 146020.59 K-val emelkedett, azaz jelen számadásaink lezárásakor betétállományunk 1199042.03 koronát tett ki.

Saját tárcánk részére a hadikölcsönökből 20000 korona névértékű kötvényt vásároltunk.

Drágább lesz a vilanyáram.

Megnyomorítják az ipart is.

Már hirt adtunk a városi tanács megállapodásáról, hogy a Nagyvárad város költségvetés tervezetében mutatkozó hiány eltüntetése céljából a villam világítást is megdrágítja, hogy a villamosmű bevételeiből 42000 korona jusson a városi pénztárnak. A megállapodás szerint a villamos világításra szolgáló áram díját az eddigi elég magas hét fillérről 9 fillérré akarja fel-emelni.

A városi villamostelep felügyelő-bizottsága tegnap ülést tartott, Rimler Károly polgármester elnöke alatt, amelyen jelen voltak dr. Thury László városi főügyész, Fényes Manó, Gábel Jakab, Kelen Béla, Rimanóczy Béla igazgató és Bige József jegyző.

Rimler Károly elnök az ülés elején kitért a felügyelő bizottságra vonatkozólag a legutóbbi városi közgyűlésen elhangzott megjegyzésekre. Kérte a felügyelő bizottság tagjait, hogy az eddigi buzgalommal munkálkodjanak a villamosmű és a város érdekében.

Ezután Rimanóczy Béla előterjesztést tett a villamos áramdíjak felemeléséről. A városi tanács az eddigi 7 fillérről 9 fillérré javasolja az áramdíjak felemelését.

Dr. Thury László fejtegette, hogy nem adózási szempontból szükséges csupán az áramdíjak emelése, hanem üzleti szempontból, mivel úgy az anyag, mint a munkaerő tetemesen megdrágult s az üzemi kiadások igen sokkal emelkedtek.

Fényes Manó a multtal foglalkozott. Rosz politikát követtünk a villamos világításnál.

Kelen Béla helyteleníti a tanács javaslatát, mert az a szegényebb polgárságot is egyenlő mértékben sújtaná. Kiemeli a fixizetésből élők, akik már-már összeroskadnak a nagy drágaság terhe alatt. Nem zárkózik el némi emeléstől, de ezt a nagy fogyasztókra háritaná. Indítványozza, hogy a világításra szolgáló áramot 7 fillérről 8 fillérré emeljék, s az ipari célokra használt motorikus áramot 3 fillérről 4 fillérré.

Rimler Károly polgármester rövidesen rámutat a szóban levő kérdésben a tanácsnál történetekre. Azt ő is elismeri, hogy a nagy fogyasztók kihasználják a helyzetet s a háborus kiadásokat áthárították a közönségre. Hivatkozik a városi költségvetésre. Itt valami nagyobb dolgot kell tenni. Most ne határozzanak, hanem várják meg, míg az igazgató számítások alapján javaslatot tesz. Nyolc nap haladékkal nem késnek el. Majd a város nehéz helyzetét fejtegeti. Nehogy nagy anyagi zavarok álljanak elő, a polgárságnak be kell látnia, hogy ezen a nehéz helyzeten segíteni is háborus kötelesség. Valaminek történnie kell a város érdekében. A tanács nem ellenzi, ha megtalálják a módját az újabb előálló terhek igazságosabb elosztásának.

Rimanóczy Béla kifejti, hogy a kívánt és várt eredményt csak úgy érnék el, ha nagyon nagy emelést eszközölnének, ami pedig alig vihető keresztül. Ha Kelen Béla indítványát fogadják el, az áramot igénybe

vevő ipart tennék tönkre. 20—25 százalék emelésből alig jönne be 10000 korona, a jelenleg nem ismert szerződések után még 6—7000 korona több bevétel lenne. A kérdés elhalasztása a dolog érdemére nem lesz hatással.

Gábel Jakab hajlandó az 1 filléres emelést elfogadni, de csak 1917. végéig s ezt indítványozza is. Hangsúlyozza, hogy a kérdés elbírálásánál nem adózási szempont, hanem csak üzleti kérdés érvényesülhet.

Rimler Károly polgármester halasztási indítványát visszavonta.

Ezután a bizottság elfogadta a világítási áramnak 7 fillérről 8 fillérré, a motorikus áramnak pedig 3 fillérről 4 fillérré emelését és pedig 1917. december 31 ig terjedő időre. A 9 fillérré emeléstől a bizottság óva inti a tanácsot.

A felügyelő-bizottság ezután a villamosmű költségvetését és a folyó ügyeket tárgyalta.

A kuruzsló cigányasszony.

Aki sorra csalja az embereket.

A napokban K. L. máv. alkalmazott lakásán megjelent egy cigány kinézésű nő. A lakásban csak K.-né volt leányával. A cigányasszony magas, barna, jó megjelenésű nő, aki Markovits Józsefnek mondta magát, előadta, hogy ő haldott K.-né betegségeiről, minthogy ő kuruzslónő, erre hatósági engedélye is van, késznek nyilatkozott a vasutas nejt megfelelő díjazásért meggyógyítani. Elmondta, hogy ő már nagyon sok embert megmentett az életnek.

K.-né hallani sem akart a dologról, kijelentette, hogy neki nincs szüksége kuruzslóra. A cigányasszony azonban nem tárgyalt, sőt követelőzni kezdett. Azt mondta, ha nem adnak neki pénzt és egyéb holmit, betömi a szájukat, s még külön dolgokat is fog művelni. Az asszony félelmében egy sonkát hozott az állítólagos Markovicsnének, azonkívül fehérneműket, sőt utójára pénzt, 18 koronát is átkellett adni a cigányasszonynak, aki minél többet kapva, annál követelőzőbb lett.

Az lett a vége a dolognak, hogy K. L.-né felszólította Markovicsné, távozzék azonnal lakásából. Markovicsné helyett nekítámadt a vasutasnének és fojtogatni kezdte, csak akkor hagyta el, mikor leánya segítségére sietett. A leány aztán alélt anyját vette ápolás alá. A cigányasszony felhasználva az alkalmat és felpakkolva elillant.

K. L. és felesége egy pár napig magánaton tudakozódtak Markovicsné után, de mikor ez nem vezetett eredményre, tegnap megtették feljelentésüket. A rendőrség nyomon utána. Megállapítást nyert, hogy az illető nem itt próbálkozott meg először csalással, hanem csak a Szőlőtelep utcán 4—5 helyen szélhámoskodott.

A rendőrség most a közönség segítségére támaszkodik, mert bizonyos, hogy légió azon szélhámoskodásainak száma, amelyeket városszerte elkövetett. Az állítólagos Markovicsné nem beszél tisztán magyarul, erősen cigányos a kiejtése. Ezuton is felhívjuk rá a közönség figyelmét, hogy aki valamit tud felőle, illetve tartózkodási helye felől, jelentse a rendőrségen.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag, Farkas-féle **hurut-szeletkét**. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

Bajok a vízműtelep körül.

Napokkal ezelőtt egy cikk keretében rámutattunk arra, hogy a városi vízműtelep körül jelentékeny bajok vannak s az egész fontos közegészségügyi intézmény rendezésére és szakvezetésre szorul. Most már események irányítják a közfigyelmet a vizsgálgatás állapotaira amelyek közül sorrendben adjuk

Komlóssy József

t. főjegyző elbeszélését

— Kocsimat tegnap üresen küldöttem vissza a szőlőhegyen levő lakásomra. A kocsi a vízműtelep előtt, Miskolezy Barnabás szőlője után következő utkanyarulatnál éppen akkor robogott át a vízvezetéki főcső felett, amikor az explodált. A kocsi sárhányója, lámpája összevissza horzsolódott, de használható, a lónak erős sérülései konstátálhatók, amit állatorvos is igazol, de használhatóságát nem veszíti el, csak 2 hétig. A kocsit a kocsis és két cigány gyerek tudták nagynehezen kihuzni a vizmosás okozta gödörből. A csőtörés ugyanazon helyen támadt, ahol már 4—5 ízben előfordult. A kocsit én csináltattam meg.

Hogy mi a teendő? Lejebb, a szőlőaljakban kell elvezetni a vízvezetéki főcsövet, ahol nincs kocsitu. Ha ilyen eset éjjel történik, beleful az egész társaság a vízbe s nagyobb szerencsétlenség is történhetik.

Gál Szabó István

vízvezetéki felügyelő:

— Évente ősszel és tavasszal e helyen mindig csőtörés van. A hegyesuzamlás idezi elő, amely ősszenyomja a főcsövet, s ez ki-egyenesezni akarva a muffot szétpattantja, így explodálnak az egymásba szorult csőrészek.

A víz behatolása.

Az alsó vízműtelepre most még kisebb kiadásokat okoz. A felső vízműtelepen azonban az állapotok veszedelemmel fenyegetnek, aminek oka a Körös összevissza szabályozása. Már a Schenker-telepen éppen a víz folyással szemben építettek egy gátat, amely eltereli a vizet természetes mederalakulásától, aminek jele az, hogy a nagyerejű víz 4—5 méter mélységű gödröt csinál e gát előtt, míg természetellenes irányba elfolyik. Ezentul a Sztarill téglágetővel szemben a szántókat védi egy hevenyészett gát, amelyet azonban a víz sodra kikezdett s összerongált. A víz innen gyakran kicsap a földekre s egy új medret vágott a vízműtelepen át, ahol a lefolyó vizet a drótkerítést 15—20 méter szélességben kidöntötték, a fákát kicsavarták s a sziklaköveket széjjelvetették, amelltt a szántóföldeket termelésre hasznavehetetlenekké tették.

Okai ennek a fenékgátak, amelyek fel-duzzasztják a Körös vizét s akadályozzák a gyors lefolyást, azután a Körös kópárhuzamművei, amelyek a vizet összeszorították, úgy hogy a víz a földeken át új medret ásott magának, amelyen keresztül csak lovas ember tud átvágni. A földek pedig elveszték a termelésre. Szükséges lesz a közlekedési utakat feljebb, a hegy felé vinni, meg kell hosszabbítani a kópárhuzamműveket s első-sorban hű felvételt készíteni arról, hogyan áll a vízműtelepek veszedelme.

Szakember kell e nagyfontosságú városi

üzem vezetésére, aki a házilag toldáson-foldáson kívül valamely tapasztalatokkal rendelkezik a folyóvizek szabályozhatóságáról s felismeri a jeleket, amelyek a közelgő veszedelemnek első hírnökei.

A vízműtelepeken baj van, ez bizonyos. Nem az a fontos, hogy az első telep vezetője a villamos árammal s nem szénnel mert az villamos árammal s nem szénnel dolgozik, már pedig akkor nincs szénjutalék, amely erkölcsstelen intézmény; sem az nem fontos, hogy a második telep gépésze nem szívesen jár át az első telepre a villamos kut vezetőségéhez, mert az első telep vezetője ehhez nem ért, de még az se fontos, ki lövi le a telepen található nyulakat és szalonkákat s ki eszi meg a gyümölcsöt, hanem egy magasabb állékintésű, előrelátó és tervező szakemberre van most szükség, aki megmenti a folytonos és csak növekvő bajoktól a víz műveket.

Szálljon ki egy bizottság s nézze meg mindkét telepet áradás idején és most, utána Ha helyesnek találja, ami ott van, akkor ne csodálkozzék rajta senki, ha a vízműünkbe beépített milliókért nemsokára a régi, betemetett kutakat fogjuk felbontani vagy újabb milliókkal tetőzzük be azt, amit kevesebb költséggel több előrelátás mellett fenntarthatunk volna nagyobb bajok nélkül is.

Sulyos baleset a mézgedi ipartelepen.

Weisz Antal budapesti gépész már két hét óta dolgozik a mézgedi ipartelepen. Ez alatt az idő alatt a gépész és a cég között nem jött létre megállapodás a fizetésre vonatkozólag, mire a gépész elhagyta állását.

Szerdán reggel a telep iparvasutján indult el Weisz a vasuti állomás felé. Utközben az iparvasut kocsija szédületes sebességgel száguldott lefelé. Weisz, aki ismerte a kocsii szerkezetét, figyelmesztette a kocsii vezetőjét, hogy ne engedje oly gyorsan a kocsit, mert bármely pillanatban kisislik. A kocsivezető azonban nem vette figyelembe Weisz szavait, sőt azt negligálva válaszolt:

— Meglátszik, hogy nem volt katoná.

Eközben a kocsii oly sebessen száguldott, hogy egyes helyeken az első kerekek nem is érték a sineket. Amit Weisz előre látott, az be is következett. A rozoga kocsii kisislott s Weisz eszméletét veszítve zuhant ki a földre. A zuhanás következtében Weisznak egy oldalbordája eltört, a bal karja szintén, fején pedig sulyos zuzódásokat szenvedett.

A sulyosan sérült gépészt beszállították a belényesi kórházba. Mivel pedig gondatlanság látszata forog felett, a vizsgálatot a hatóság megindította.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőtök a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedők, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

Akit a cigányasszony „megrontott”.

Érdekes patológikus eset a belényesi hegyek közt.

Nem páratlanul álló, de a körülményeket figyelembe véve a maga nemében igen érdekes eset történt Belényesszelesten.

Mihók Vaszaliné lakásában ezélt két héttel megjelent egy cigányasszony. Mihókné a cigánytól szabadulni akarván mindenáron, valósággal kizavarta. A cigány azonban nem akart menni s mindenáron jósolni akart és el akarta látni mindenféle jó füvel és gyökérrel az asszonyt. Természetesen megfelelő honorárium ellenében. Mihóknét azonban nem csábította a jövő látása, még kevésbé a sok mindenféle fü.

Mikor már látta, hogy a cigányasszony nem akar távozni, egyszerűen kifordult a konyhából. A cigányasszony egyedül maradt Mihókné 10 éves kis fiával. Pár percig maradhatott a cigány a gyermekkel, mert rövidesen nyitott az ajtó és eltávozott. Mihókné örömmel ment vissza a konyhába. Leírhatatlan volt azonban rémülete, mikor a konyhában egy lócán megmerevült testtel találta a fiát.

A gyermek tudott beszélni, nézni, de sem a kezét sem a lábát nem tudta megmozdítani. Ugy feküdt ott, mint egy darab fa. Mihókné pár perc alatt beszaladta a kis falut és összeesdítette a lakosságot. Az emberek és vén asszonyok siettek megnézni a „megrontott gyermeket.” A vén asszonyok nyomban hozzá is fogtak a ráolvasáshoz, azonban a gyermek csak nem mozdult.

— Hiába minden! Eő kell keríteni a cigányasszonyt és annak a hajából kell levágni egy kis esomót, de úgy, hogy észre ne vegye. A hajcsomót el kell ázni a küszöb alá és azon kell háromszor keresztülvinni a fiut.

A cigányasszony azonban nem volt sehol. Erre az asszony tegnap bevitte a gyermeket a belényesi kórházba. Székéren fekvé vitték a mozdulatlan gyermeket a kórházba, ahol szabályszerűen felvették és elhelyezték egy beteg szobában. A kórház vezető orvosa dr Nyes Kornél a felvételkor nem volt a kórházban s akkor nem is tudta a gyermeket megvizsgálni. Az anya nyomban haza is ment s a kórházra bizta a megrontott gyermek helyrehozatalát.

Dr Nyes Kornél mikor a kórházba érkezett, nyomban a különös beteghez sietett. Megvizsgálta. Fél órát töltött a gyermeknél, azonban semmiféle kórt sem tudott megállapítani. Végül is megfogta a gyermek kezét s szigorúan ráparancsolt.

— Keij fel!

A gyermek leszállt az ágyról.

— Menj az ajtóig!

A gyermek elment az ajtóig.

— Mozsasd a kezéd!

A megrontott oláh fiúcska mindkét kezét megmozdította.

— El tudnál menni haza gyalog?

— El!

— No akkor azonnal indulj haza, de gyalog menj! Meg vagy gyógyulva! Érted, most már nincs semmi bajod! Érted?

— Érttem!

— No akkor indulj azonnal!

A gyermek elindult s még aznap este minden baj nélkül hazaérkezett. A falu lakossága nem győzött csodálkozni.

— Hiába, Nyes erősebb a cigányasszony ördögénél, — mondták a vénasszonyok.

Dr Nyes Kornél kijelentette, hogy a belényesszelestei oláh fiúcska esete egyáltalán nem meglepő. A gyermek egy gyöngé lelkületű teremtés. Betegségének neve: hisztéria. Hogy ez az előkelő betegség éppen a belényesszelestei oláh fiúcskát választotta ki, az mindenesetre szokatlan, de nem egyedülálló.

A nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi Bank közgyűlése.

A nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi Bank tegnap délután tartotta meg a rendes közgyűlést. A közgyűlésen megjelent részvényesek helyeslőleg vették tudomásul az igazgatóság jelentését, amellyel az intézet mérlegét a közgyűlés elé terjesztette. A most említett jelentés és a zárszámadások adatai tesznek tanuságot arról, hogy az intézet vezetősége a rendkívüli körülményeket helyesen ismerve fel, míg egyrésztől leszámítolási üzlet mellett áruüzleti finanszírozásokat folyósított, másrésztől az elért 45596 K 32 fillér tiszta nyereséget az intézet szilárdítására javasolta felhasználni. A részvényesek megelégedésük kifejezéséül Kaiser Márton és dr Kaufmann Gyula indítványára az intézet vezetőségének köszönetüket fejezték ki.

A közgyűlésen dr Tóth Ferenc elnököt, aki a jegyzőkönyv vezetésére dr Fried János intézeti ügyészt, annak hitelesítésére Feldmann Mór és Molnár Lajos részvényeseket kérte fel. Ezután az elnök megállapította, hogy a közgyűlésen 40 részvényes jelent meg 1345 részvény képviselésében 993 szavazatra jogosítva s miután a közgyűlés szabályszerűen hivatott egybe, az alapszabályok szerint határozatképes. Az elnök ezután elrendelte a tárgysorozatra kitűzött ügyek tárgyalását.

Friedlaender Ernő vezérigazgató előterjesztette az igazgatóság következő jelentését:

Tisztelt Közgyűlés! Elmúlt üzleti évünkben a közismert viszonyok nem engedték meg, hogy addig folytatott üzletágainkban újabb kihelyezéseket folyósítsunk, s ezért minden igyekezetünket arra fordítottuk, hogy kihelyezéseink mobilitását a legnagyobb mértékre emeljük.

A lefolyt üzleti év utolsó negyedében intézetünk üzletfeleinek zömét képező kis-kereskedők érdekében is az intézet minden kockázata nélkül áruüzleti finanszírozásokat eszközöltünk, aminek eddigi eredménye és fejlődése a jövőben a legszebb reményekre jogosít.

A közönségnek intézetünk iránt eddig tanúsított bizalma a lefolyt évben is változatlanul fennállott, amit bizonyít azon tény, hogy az 1914. évi zárszámadásunkban K 1053021.44 f-ben kimutatott betétállományunk, dacára annak, hogy az elmúlt év folyamán aláírásra bocsátott második és harmadik hadikölcsönből üzletfeleink a kölcsön sikere érdekében kifejtett hazafias fáradozásunk eredményeképpen 367600 — korona névértékű kölcsönkötvényt jegyeztek, 146020.59 K-val emelkedett, azaz jelen számadásaink lezárásakor betétállományunk 1199042.03 koronát tett ki.

Saját tárcánk részére a hadikölcsönökből 20000 korona névértékű kötvényt vásároltunk.

Intézetünknek az elmúlt üzleti évi működésünk 45596.32 korona nyereséget eredményezett, amelyre vonatkozólag javasoljuk, hogy intézetünk szilárdítása céljából a kintlevőségekből 28808 K, az értékpapirjainkból 5732 K, a berendezésekből 825.52 K leírassék, 5000 K a tartalékalapra helyeztessék, míg a fennmaradó 5230.80 K új számlára vitessék át.

Kapcsolatosan a felügyelő bizottság előterjesztendő jelentésével, tisztelettel kérjük, hogy a betérjesztett mérleget elfogadni, s úgy nekünk, mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Az igazgatói jelentés előterjesztése után Löwenstein Zsigmond terjesztette elő a felügyelő-bizottság jelentését, amelyeket a közgyűlés, Révész Jakab hozzászólása után, az előterjesztett zárószámokkal együtt elfogadott, s az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta.

A következő üzleti év tartamára a közgyűlés a felügyelő-bizottság és az igazgatótanács tagjait az addigi felügyelő bizottsági tagokat, illetve igazgatótanácsosokat újból megválasztotta.

Kaiser Márton díszelőleg emlékezik meg az intézet helyes és a körülményekhez alkalmazkodó vezetéséről.

Dr Kaufmann Gyula indítványára ezután a közgyűlés az intézet vezetőségének köszönetét nyilvánította.

A közgyűlésen megjelentek: Berger Sándor, dr Blayer Endre, Benedek Dávid, Czitrom Emil, dr Friedlaender Sámuel, Friedlaender Ernő, dr Friedl János, dr Fényes Samu, Freund Hermann, Freund Lajos, Feldmann Mór, Gutfried Simon, Klein Mór, dr Kaufmann Gyula, Kriser Márton, Kelemen Kálmán, Löwenstein Zsigmond, London L. Jakab, Mayr Sándor, Margitai Samu, Markovits Hermann, Márkus Ignác, Molnár Lajos, dr Pauzner Mór, Pesthy Béla, Pollák Ignác, Pollák Ernő, Révész Jakab, Rothbart Bernát, Pásztor Ede, Sonnenfeld Adolf, Schvartz Béla, dr Tóth Ferenc, ifj. Weisz József, Weintraub Mór, Weisz Mór id. Varga László, Weisz I. Miksa, ifj. Varga László.

HIREK

A Kath. Kör harmadik köz-művelődési estéje.

Mint már jeleztük, ma délután 5 órakor lesz a Kath. Kör által rendezett harmadik köz-művelődési estéje a Szt. László teremben, melynek műsora a következő:

1. Grieg: a) Költemény. b) Horváth: Magyar ábránd. Zongorán előadja: Vásárhelyi Pálma urleány.

2. a) Szász Károly: A turi fiu története. b) Emőd Tamás: És majd ha mindnyájan visszajönnek. Szavalja: Polgár Mariska, a Szigligeti-színház művésze.

3. Belezna Antal: a) Mi zúg úgy a Kárpátok közt. b) Muzsikaszót nem hallottam. c) Megásták egy huszár sirját. Énekli: Szabó Imre. Zongorán kíséri: Resch Mihály.

4. „Az Egek hirdetik Isten dicsőségét.”

Előadja: Kovács J. Kandid premontrai tanár.

5. a) Dvorak: Humoreszk. b) Schumann: Aufsch wung. Zongorán előadja: Ziber Erna urleány.

* Kitüntetések a honvédségnél.

A hivatalos lap közli, hogy a II. osztályú ezüst vitézségi érmmel lettek kitüntetve a következő honvédek: Gárdos Gábor őrmester, Rédei Péter, Tóth Pál és Meyer András népfelkelő szakaszvezetők a 4. népfelkelő gyalogezredben, Baka János tizedes, Hornung Antal tart. őrmester és Görbe Pál

tizedes a 4. honvédgyalogezredben; bronz vitézségi érmmel tüntették ki Kádár István és Varga József honvédek a 4. honvédgyalogezredben.

* Szabad az állatvásártereket legelőnek használni.

A Nagyváradi Napló tegnapi számában azt írta, hogy a földművelésügyi minisztertől rendelet érkezett, melyben az állatvásártereknek legelőként való felhasználását megtiltja. Biztos tudomásunk szerint a rendeletben épen az ellenkező áll. Egy 1888 ban kiadott rendelet tiltja meg a vásártereken való legeltetést és a miniszter most ezt a rendeletet hatályon kívül helyezi és megengedi, hogy az állatvásárterek legelőként használtsanak. A rendelet külön intézkedik arra nézve, hogy milyen módon használandó fel a vásártér legelőnek.

* Áthelyezés. A hivatalos lap közli, hogy a nagyváradi kir. főügyész Bott György belényesi kir. járásbírósi fogház-ért saját kérelmére a nagyváradi kir. törvényszéki fogházhoz helyezte át.

* Kerekes Gyula nyugalomba vonult.

Berettyóujfalunak, ennek a virágzó biharmegyei nagy községnek negyven évig volt derék és hű vezető hivatalnok Kerekes Gyula főjegyző. Állását lelkiismeretes buzgósággal töltötte be, minden jó és helyes terv szószólója volt e negyven év alatt, s Berettyóujfalú fejlődése, rendezettsége e kiváló köztisztviselő nevéhez fűződik. Nyugalomba vonulása tegnap történt meg lelkes és szeretetteljes nyilatkozatok között, a képviselőtestület a városi intézmények ünnepelték Kerekes Gyulát. Utódiul az eddigi másodjegyzőt: Zsugovits Józsefet választották meg egyhangulag.

* Nógrádi Gyula sajtópöre. A nagyváradi törvényszék esküdtbírósa ápr. 16-án tárgyalja azt a sajtópert, amelyet Pásztor Bernalan városi aljegyző, a kihágási bíróság vezetője indított Nógrádi Gyula ellen régalmazás és becsületsértés miatt.

* Ellopott tűzcsapok. Haltetlan vakmerő lopást fedezett fel a Katholikus Kör Szent László termében Jánossy Aurél háznagy. A pompás díszterem szinpadához vezetett két hatalmas tűzcsap rez alkatrészét valaki ellopta. A két értékes tárgyat barbár kezekkel levagdalták a csőről és aztán a csöveket úgy helyezték vissza, ahogyan eddig voltak. Jánossy a vakmerő lopás felfedezése után azonnal jelentette az esetet a rendőrségnek, ahol felvették a szokásos jegyzőkönyvet. Jánossy Aurél ezután elindult a saját józan esze diktálta uton keresni a tűzcsapokat. A háznagy egyenesen az Andrányi céghez, a cég kiváló üzletvezetőjéhez, Krausz Samuhoz folyamodott, tudván azt, hogy a rezet az Andrányi cég váltja be. A háznagy jól számított. A tolvajok a csapokat az Andrányi céghez vitték, honnan tegnap Jánossy Aurél már át is vette azokat. A rendőrség most kutatja tovább a tolvajokat.

* Kutyákkal pótolják a lovakat.

A német hadvezetőség, de meg ellenségeink is, hogy lóállományukat kímélik, már régebben alkalmazzák a harcúterén a kutyákat bizonyos vontatási munkákra. Most a mi hadvezetőségünk is fel akarja használni a kutyákat a katonai szolgálatoknál. Tegnap a honvédelmi miniszter rendeletet adott ki az összes törvényhatóságokhoz, amelyben felhívja a törvényhatóságok első tisztviselőjét, hogy fennhatóságuk területén irassák össze a rövid- és hosszuszőrű bernáthegyi, az új-

furdlandi és a leonbergi kutyákat. Össze kell írni azokat a más faj kutyákat is, amelyek erősek és betanítva alkalmasnak fognak bizonyulni. A kutyákat vontatóképeségüknek megfelelően fogják készpénzért beváltani.

* A fodrász-pincér szakiskola vizsgálja.

A nagyváradi szakirányú iparos tanonciskolával párhuzamosan szervezett fodrász-pincér szakiskola 1915-16. tanévi évvizsgálata április hó 4-én — kedden — délután 3 órakor fog megtartatni, melyre az iparoktatási bizottság tagjait, a pincér és fodrász ipartársulatot s általában az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. — Nagyvárad, 1916 március hó. Lukács Ödön, iparokt. biz. elnök. Szűcs Izsó, iparisk. igazgató.

* Adományok a „Hadiárvák Segélyalapjának.”

Nagyvárad város árvaszékéhez a „Hadiárvák Segélyalapja” javára újabban az alábbi nemes adományok folytak be: Dr Medvigy Gábor 300, dr Moskovits Miklós és neje 50, Szalai József 50, dr Balogh Lajos 50 a Nagyváradi Hitelbank 100, a nagyváradi Katholikus Kör 40, Gassner Károly Ujiráz 30, a Fogyasztási adóhiatal személyzete koszoru megváltás címen 30, Eszenyi József Sirakúze (Amerika) Petry Gyula tanár utján 20, a Nagyváradi Napló gyűjtése: Egy névtelen emberbarát 50, Moskovits Mor és Fia gyári üzem alkalmazottai 17, Weinberger Sándorné 10, I. A. 4. összesen 81 korona, Weiszberger és Társa cég 30, Mathé József 2 korona. — A nemeslelkű adakozók szives adományaikért fogadják a hadiárvák nevében a városi árvaszék hálás köszönetét. Nagyvárad, 1916. március 30 án. Istvánffy, Nagyvárad város árvaszékének elnöke.

* Felmentések a tölgykéreg és cserző anyagok kitermelése céljából.

A magyar kir. honvédelmi miniszter urnak a tölgy és fenyőkéreg, valamint a cserzőanyag kitermelése céljából adandó felmentések tárgyában kelt körrendelete alapján közhírré teszem, miszerint a tölgy és fenyőkéreg, valamint a cserzőanyag kitermeléséhez szükséges munkásoknak a katonai, illetőleg népfelkelési szolgálat alól a folyó évi termelési időszakra való felmentése illetőleg hadifoglyoknak az említett munkákra való rendelkezésre bocsátatása a következő módozatok szerint fog eszközöltetni. 1. A felmentések engedélyeztetni fognak: a) tölgykéreg termelés céljából április hó 15-től június hó 15-ig terjedő időben, legfeljebb 4 hétre; b) fenyőkéreg termelés céljából május 1-től augusztus hó 15-ig terjedő időben legfeljebb 10 hétre; c) tannin-gyártásra alkalmas tölgyhulladék és tuskófa termelés céljából legfeljebb 6 hétre. 2. A felmentéseknél a fiatalabbakkal szemben az idősebb évfolyambeliek, elsősorban a 43-50 éves népfelkelésre kötelezettek, a harcúteri szolgálatra alkalmasokkal szemben a harcúteri szolgálatra alkalmatlanok fognak figyelembe vétetni. 3. A hadifoglyok is amennyiben rendelkezésre állanak — csak a fentebb említett időben és időtartamra fognak rendelkezésre bocsátatni. 4. Azok, kik a hadrakelt sereg körzetében vannak, csak kivételesen rendkívül indokolt esetben menthetők fel. 5. A felmentések illetőleg kirendelések meghosszabbításának nincsen helye. 6. A felmentésre irányuló kérelmek a város tanácsának katonai ügyosztályánál (Városháza, II. em. 29. számú szobában) megtekinthető A), illetőleg B), a hadifoglyoknak rendelkezésre bocsátása iránti kérvények pedig a C) minta szerint szerkesztendőek meg és minél előbb legalább 3-4 héttel a kért felmentés, illetőleg rendelkezésre bocsátása ideje előtt benyújtandók. A felmenteni, illetve kirendelni kért egyénokről egyénienként az A), B) vagy C) minta szerinti kimutatás készítenőd, mely kimutatás a városi hatóság által láttamozva az érdekeltek által további-

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM. TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK** ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja **55.**

3. szám.

A rézmoszarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimoszarak**, ónozott, horganyzott és csiszolt **vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiainál.

Földbirtokra első helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

* **Megvételre keresetnek** egy közép nagyságú Wertheim-szekrény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó évi március hó 15 én kelt 19775—III—1916. számú rendeletével a nagyvárad—belényes—vaskóhi helyi érdekű vasut részvénytársaságnak kérelmére az össi—várad—velencei összekötő helyi érdekű vasut tervezett második vágányából kizárólag a nagyvárad—belényes—vaskóhi helyi érdekű vasutvonal mentén és a püspökfürdői szárnyvonal villamos üzemre való átalakításával Püspökfürdőig és Félixfürdőig vezetendő villamos helyi érdekű vasut közigazgatási bejárását dr. Halászi László miniszteri tanácsos ur vezetése alatt elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéül folyó évi április hó 5 ik napjának délelőtti 9 óráját, összejövettel helyéül pedig Nagyvárad törvényhatósági joggal felelősséget vállaló város-vezető tanács-termet tüzte ki.

Miután a közigazgatási bejárásnak az a célja és feladata, hogy az érdekelteknek alkalom adassék a vasutvonal vezetése és a tervezés egyes részletei tekintetében netán fenforgó jogos érdekeik érvényesítésére, mert a közigazgatási bejárásnál a jogosult igények figyelembe vételével létrejövő megállapodások és javaslatok szolgáltatják az alapot az építési és észleli feltételek számára, melyek szerint az illető vasut építési tervei kidolgozandók, fenti közigazgatási bejárás elrendelését a 46191—1896. számú kereskedelemügyi m. kir. miniszteri rendelet alapján azzal tesz közhírré, hogy mindazok, akik magukat a szóban levő vasut építése által érdekelteknek tartják a fenti helyen és időben tartandó közigazgatási bejárásról akár személyesen, akár igazolt megbatalmazottaik által megjelenhetnek és észrevételeiket megtehetik.

Bimler Károly
polgármester.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.